

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОМБУДСМЕН

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті показано значення інституту Європейського Омбудсмена, який вважається складовим елементом у системі правового захисту ЄС.

Ключові слова: *Європейський Омбудсмен, Європейська мережа омбудсменів.*

Abstract

The article provides an analysis of the institution of the European Ombudsman, which is considered an integral part of the EU legal protection system.

Keywords: *European Ombudsman, European Network of Ombudsmen.*

Для повноцінного розвитку будь-якої держави необхідне створення дієвої системи правового захисту її громадян. Європейська система захисту прав людини є однією з найвідоміших та найефективніших в світі, але це є наслідком багатьох років еволюції та трансформації. Європейська система правового захисту на сьогодні включає в себе: функціонування Євросоюзу (втілення принципу визнання прав людини), діяльність Європейського суду з прав людини, інститут омбудсмена, який почав діяти відповідно до ст. 195 Маастрихтського договору про створення Євросоюзу. Слід зазначити, що першого омбудсмена було призначено аж через три роки після заснування відповідної посади [1]. Омбудсмен – незалежний посередник в конфліктах між виконавчою та законодавчою владою в Європейському Союзі, людина, якій кожен громадянин держав-членів може подати скаргу на структури ЄС. Відповідна посада була заснована у Маастрихті у 1992 р. Договором про Європейський Союз.

Аналіз останніх досліджень показує, що питання роботи Європейського Омбудсмена мало досліджувалося у вітчизняній науковій літературі. Відповідна базова інформація у загально інформативному вигляді міститься у роботах І. А. Грицяка при розгляді правової та інституційної системи ЄС [2], Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудіка, І. Д. Шумляєвої у практичному poradniku державного службовця з організації регіонального співробітництва [3]. В дисертаційному дослідженні І. О. Дідковської приділено увагу порівняльному аналізу повноважень Європейського Омбудсмена та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [4]. Більш спеціалізовано питання досліджувалося європейськими авторами, а саме у публікаціях Н. Діамандоураса [5], у дисертаційному дослідженні В. Дж. Поп [6].

Договором про Європейський Союз (стаття 138(е)) було встановлено, що Європейський Парламент може призначати Омбудсмена, уповноваженого отримувати скарги від громадян Союзу, будь-якою фізичної або юридичної особи, яка має реєстрацію в державі-члені, що стосуються недобросовісного адміністрування в діяльності інституцій чи органів Співтовариства, за винятком Суду і Суду першої інстанції, при виконанні ними своїх судових обов'язків (стаття 228 Договору про функціонування Європейського Союзу). Відповідно до своїх обов'язків, Омбудсмен проводить розслідування, для яких він має підстави, або з власної ініціативи, або на підставі скарг, поданих йому безпосередньо або через члена Європейського Парламенту, за винятком випадків, коли заявлені факти є або були предметом судового розгляду. Якщо Омбудсмен встановлює факт недобросовісного управління, він повинен передати це питання до відповідної установи, яка матиме три місяці, щоб повідомити йому свою точку зору з приводу скарги. Омбудсмен направляє відповідний звіт Європейському Парламенту та установі. Особа, яка подає скаргу, повинна бути поінформована про результати такого розслідування.

Що стосується основних статистичних даних за 2010 рік, то Європейський Омбудсмен отримав загалом 2667 скарг у 2010 р., порівняно з 3098 скарг в 2009 р. 744 з них були в рамках його мандата. Кількість відкритих запитів – 335 – і закритих запитів – 326 – залишалися стабільними в 2010 р. в порівнянні з попереднім роком. Це означає, що майже 97% скарг було розглянуто протягом року і скарги, що надходили до Омбудсмена, були врегульовані у більшості у поточний період року. З указаної кількості запитів, розслідування щодо яких було відкрито, 65 % стосувалися дій

Європейської Комісії. Друге місце за кількістю відкритих розслідувань за запитами скаржників займає Європейське управління відбору персоналу. 10 % запитів стосуються інших органів ЄС. Ця тенденція підтверджує, на думку Нікіфороса Діамандуроса, що все більше людей в даний час звертаються до Європейського Омбудсмена з правильних причин.

Отже, слід наголосити на безсумнівній доречності введення інституту Європейського Омбудсмена, діяльність якого покликана забезпечувати здійснення гармонійної реалізації правового захисту в межах Європейського Союзу. Важливим є той момент, що з кожним роком довіра і авторитет зазначеного інституту стає все вищою, що відображається у збільшенні частоти звернення як з боку громадян, так і інститутів ЄС. Можна зазначити, що існування такого інституту виступає певним гарантом і контролем над іншими інститутами, органами, агенціями Європейського союзу, вчиняючи при цьому всі дії, які дозволяють забезпечити існування розгалуженого апарату управління, який в першу чергу буду служити громадянину, суспільству, а не самому собі та не якійсь окремій привілейованій групі осіб [7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посіб. Київ : «К.І.С.», 2006. 300 с.
2. Дідковська І. О. Омбудсмен у системі інститутів правової держави: порівняльно-політологічний аналіз: дис... канд. політ. Наук : 23.00.02. НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Київ, 2007. 216 с.
3. Практичний poradnik державного службовця з організації регіонального співробітництва / Уклад. Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва. Донецьк : ДРІДУ НАДУ, 2007. –Вип. 2: Інституційна система Європейського Союзу. С. 39–40.
4. Consolidated version of the treaty establishing the European community. Access mode: http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12002E/pdf/12002E_EN.pdf. Title from the screen.
5. Decision of the European Parliament of 9 March 1994. Access mode: <http://www.oup.com/uk/orc/bin/9780199268689/ombudsman.pdf>. –Title from the screen.
6. European Ombudsmen: Strategy for the mandate. URL : <http://www.ombudsman.europa.eu/en/resources/strategy.faces>. Title from the screen.
7. Корнієнко В. О., Денисюк С. Г. Формування європейської ідентичності: аргументи для України. *Політологічний вісник*. Вип. 80. Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка, 2018. С. 20–35

Шевчук Катерина Сергіївна – студентка групи БМІ-18б факультету ІРЕН Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, katenska.shevchuk@gmail.com

Shevchuk Kateryna — student of BMI-18b group of IREN faculty of Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, katenska.shevchuk@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Supervisor: **Kornienko Valerii** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com